

Text toonde aan dat enkel een kleine minderheid van de kunstgalerieën waarmee rekening gehouden wordt in New York een beperkte ruimte ter beschikking stelde voor het werk van de zgn. 'anderen', een gemiddelde van 5%; terwijl de rest van de galerieën, zo'n 65%, zo volledig blank en gesegregeerd zijn als de stranden dat waren in het Zuid-Afrika van de Apartheid.

Afro-kitsch

Generaties van Afrikaanse kunstenaars zijn voortgekomen uit de kunstscholen in Afrika en andere delen van de wereld. Tegen de achtergrond van de enorme verpaupering van het hedendaagse Afrika, en van het gebrek aan een culturele infrastructuur die zich nooit heeft kunnen ontwikkelen, kan men niet anders dan de nadenkende en ernstige Afrikaanse kunstenaars bewonderen die erin slagen te overleven en te vechten in Afrika.

Wij die in de diaspora in het Westen leven, worden geconfronteerd - zoals ik aangevoeld heb - met een muur van vooroordelen en uitsluiting. Mensen van hier zijn verlekkerd op exotische prullen uit Afrika - in massa gefabriceerde en gefalsifieerde traditionele artefacten, alle soorten vlieghevengunst en afro-kitsch, maar men wil niets weten over serieuze Afrikaanse kunstenaars. En als we dan al opgemerkt worden, dan wil men van ons alleen maar exotische, traditionele Afrikaanse kitsch. De noodzaak aan een identiteit en een achtergrond die de zwarten voelen, wordt op die manier vaak verward met de blanke verwachtingen die stereotypen doen ontstaan in plaats van levende kunst. Mijn onderzoek heeft me geleerd dat er veel gelijkenissen bestaan tussen de zuidafrikaanse Apartheid en de uitsluiting door de Westerse kunstwereld. Beiden hebben hun getto's en thuislanden, hier zijn dat de Afrikaanse centra, het Iwalewa-huis, het Etnografisch museum, etc., waar wij Afrikanen apart gehouden worden, in plaats van op voet van gelijkheid behandeld te worden met andere moderne kunstenaars in de wereld.

Cheri Samba

In de blanke Westerse wereld gaat men ervan uit dat de kunst van Afrika naïef, primitief, etnisch zou moeten zijn - net zoals de apartheid de mythe van de blanke superioriteit in leven houdt. Op die manier worden professioneel gevormde en ernstig werkende kunstenaars uit Afrika hier beschouwd als 'belachelijk academisch', 'intellectueel verwaand', 'imitaties van het Westen', 'niet echt Afrikaans', etc... Terwijl we buiten de musea en de galerieën gehouden worden, wendt het kunstestablishment zich daaren-

tegen tot naïeve straatschilders als Cheri Samba en schrijnwerkers die modieuze koffers maken, zoals duidelijk geïllustreerd werd door de veel besproken Parijse tentoonstelling *Magiciens de la terre*.

Achter al deze vormen van kleinering schuilt een van de stereotypes die door *Wit over Zwart* geïllustreerd werd, namelijk dat de Afrikanen zijn als nooit opgegroeide kinderen. Het is een opvatting die diep verweven zit in het Westerse denken, zoals de antropologie en de psychoanalyse. De stereotypes over ons zwarten werden eens gebruikt om slavernij en kolonialisme te legitimeren. Ze dateren van het vroege christendom en gaan nog verder terug tot de negerpoppen in de kindertijd in de blanke wereld, om Gauguins bekende uitspraak te parafseren over het teruggaan aan gene zijde van de Antieke Oudheid naar het hobbelpaard van de kindertijd. Deze stereotypes hebben een wereld van vooroordelen gecreëerd en in stand gehouden, die het herkennen van de moderne Afrikaanse kunstenaar verhindert, die de Westerse wereld ervan weerhoudt om ons Afrikaanse kunstenaars zelfs maar te zien. Het gaat om meer dan zomaar oogkleppen, het is een doeltreffende blindheid. Maar muren zijn gedoemd om te vallen. De Berlijnse muur is gevallen. Dingen hebben twee kanten. Nieuwe generaties dienen zich aan.

Blindheid

Ja, ik kan mezelf de vraag stellen: waarom vegen de mensen van het Westerse kunstestablishment niet het vuil voor de eigen deuren, voordat ze over racisme spreken alsof dat iets is dat buiten het kunstgebeuren plaatsheeft? Maar wanneer mensen in het buitenland me vragen: waarom heb je gekozen om in België te wonen? Dan moet ik antwoorden: ik ben een nomade. Op dit ogenblik heb ik mogelijkheden om te leven en te werken in dit land. Ik heb openheid en ruimte gevonden bij de mensen. Ik heb vrienden. Nadat ik in vijf, zes landen voor iedere centimeter zelf heb moeten vechten om mijn kunst te tonen, was er hier voor het eerst iemand die een initiatief nam. Iemand die al die oppressieve, valse mythen van centrum en periferie doorzien heeft - want dat is wat Catherine de Zegher en Paul Vandenbroek bewezen met de tentoonstelling *Amerika - bruid van de zon* in het Koninklijk Museum in Antwerpen. Catherine zei me eenvoudig: ik moet een tentoonstelling maken van jouw schilderijen.

Het is door die tentoonstelling, georganiseerd door de Stichting Kanaal tesamen met het Cultureel Centrum van Kortrijk - een opening voor mij in een gesloten wereld -

dat ik hier ben en dat ik een nieuw geloof heb in de mogelijkheden van een dialoog. Misschien bestaat er een ware ziel van wat 'multiculturalisme' genoemd wordt... De belangrijkste vraag zal dan zijn: worden wij zwarten ernstig genomen en wordt er naar ons geluisterd? Alleen door wederkerigheid is het mogelijk om in deze moeilijke tijden een uitweg te vinden uit de blindheid die soms Eurocentrisme genoemd wordt.

Evelyn Nicodemus
deSingel, 28 november 1992

Vertaling: Erwin Jans